

“Britaniar
lezioak”

IRITZIA >> 8

“In_(ter)dependentzia
globalizazio
garaian”

IRITZIA >> 9

zkerra
Berri
aldizkaria

5 2012ko MARTXOA. Ezkertiar eta Abertzaleen aldizkaria

Alfred Bosch

ELKARRIZKETA >> 6

Will Kymlicka

ELKARRIZKETA >> 12

Autodeterminazioa, gizartearen eskubidea

Euskal Herriko gatazka politikoa ETaren borroka armatua baino lehenagokoa da, eta ez dago gauditua ETak borroka armatua utzi duela aldarrikatzearekin. ETak borroka armatuari 2011ko urrian eman zion amaiera, baina horrek ez du esan nahi gure herrian indarkeriak desagertu direnik, edo eta giza eskubideen aurkako urraketak eten egin direnik. Beraz, giza eskubide guztiekiko errespetua, eta ondorioz, erabakitze eskubidean oinarritzen den gatazka politikoa hor ditugu, konponbidearen zain.

Pertsona guztiok eskubide guztien jabe gara. Eta ondorioz, herritar guztiok askatasunean bizitzeko aukera izan behar dugu, berez dagozkigun eskubideetan oinarrituta, gainerako herritar guztien eskubideekiko errespetuan, eta demokrazia oinarri eta helburu izanda. Eta euskal herritarrok ere ez dugu besterik eskatzen, Europako, munduko gainontzeko herritar eta herriek bezala gure eskubideak ere errespetatuak eta onartuak izatea. Ondorioz, gure gatazka politikoa konponduz, ondorengo belaunaldiek dagozkien eskubideak izan ditzaten, gainerako herritarren eta herrien aukera berdintasunean jarduteko.

Nazioartean makina bat adierazpen, printzipio, "karta" ditugu, non agerian geratzen den autodeterminazioa, erabakitze eskubidea, giza eskubidea dela inongo zalantzarik gabe. Nazio Batuek 1966an onartutako Eskubide Zibil eta Politikoaren Adierazpenean, 1976an indarrean sartu zena, argi geratu zen hori. Adierazpen hori Espainiako Estatuak 1977an onetsi zuen. Eskubide ekonomiko, sozial eta kulturalen nazioarteko hitzarmenean ere jasotzen da. Baita ere estatuen arteko harremani buruzko nazioarteko legean (1970). Eta beste hainbat ebazpenetan ere bai, esaterako, Europako segurtasun eta kooperaziorako konferentzian onarturiko ebazpenetan.

Orain arte, badirudi, gatazka politikoaz hitz egiteko, elkarrizketa abian ez jartzeko argudioa, indarkeria zela. Orain, zein da argudioa, berez dagokigun eskubidea praktikara eraman ahal ez izateko? Eta argudiorik ez baldin badago, zergatik ez hitz egin Euskal Herriko gizartearen parte diren alderdi politiko, eragile sindikal eta sozial guztiok?

Azken finean, Espainiako eta Frantziako estatuek nahi dutena baino garrantzitsuagoa da euskal gizarteak garatzen duena. Baina guri dagokigu horretaz elkarrizketa abian jartzea, guztion artean gehiengoak, jendarteko masa kritikoa, artikulatzen lagunduko duen estrategia definitu eta garatzea. Ezin gara Espainiako eta Frantziako estatuen burugogorkerian ezkutatu. Nahita nahiez, ausardiaz jokatu behar dugu. Ekimena hartzea dagokigu, ekimena euskal gizartearen eskutik, herritarrekin batera sustatua, garatua izan dadin, benetako lidergo partekatua indarrean jarritz. Pilota gure eskuetan dago, partida jokatu ahal izateko.

Ezkerra
Berri
aldizkaria

EzkerraBerri
Fundazioak
gizartearen
eztabaida
zabaltzeko
egiten duen
ekarpena.

Erredakzio taldea:

Patxi Zabaleta
Rebeka Ubera
Dani Maeztu
Aser Lertxundi
A. Iturriagaetxebarria

Diseinua:

Aser Lertxundi

Inprimategia:

Iratxe grafika

Datorren aleko gaia: GENERO OREKA

e-mail bitartez zuen artikuluak bidal ditzakezue.

Ale bakoitzean josotako 2 irtzi artikulu

argitaratuko dira. ANIMATU!

ezkerraberri fundazioa

Aduanaren Txokoa 16-18

31001 IRUÑA

www.ezkerraberri.org Tel: 948206362

fundazioa@ezkerraberri.org

“La autodeterminación, la normalidad en el mundo del siglo XXI”

Erreportajea

Jon Iñarritu. Análisis sobre movimientos soberanistas

Tras el proceso de nacimiento de nuevos estados que se produjo de la caída del "Muro del Este" en los años 90 y con apenas una veintena de Territorios no autónomos (colonias) en la lista de Territorios sin descolonizar, algunos, al hilo de la teoría de Fukuyama, creían que, en este campo también nos encontrábamos ante “el fin de la historia, en un mundo concluido” en el que tampoco nacerían más estados. En cambio, las reclamaciones de soberanía por naciones sin estado siguieron existiendo. Entre los diferentes casos se encontraban acontecimientos antiguos como el kurdo, el caso norirlandés, cachemir o vasco. Por otro lado, se reactivaron otros como Chechenia, Nagorno Karabaj y Transnistria. En todos ellos un elemento común fue el contexto de violencia en el que se producían. En ese momento de alteración, más o menos violenta del orden establecido, se produjo una "anomalía": la nación de Quebec, con una reivindicación

territorial de soberanía, pero sin conflicto violento, llevaba a cabo un referéndum, por segunda vez en su historia, en el que por un ajustadísimo “NO” con un 50,58% y un 49,42% para el “SI”, no se produjo variación constitucional alguna en el status de Quebec. Esto ocurrió en Canadá, Estado miembro de la OTAN observador del Consejo Europeo.

Para algunos, ese referéndum, ha marcado un antes y un después en los procesos soberanistas del mundo occidental y más concretamente de Europa, tanto por la normalidad con la que se produjo el referéndum, como por las indicaciones que emitió el Tribunal Supremo Canadiense a la consulta realizada por su gobierno. La Corte Suprema Canadiense consideraba que de acuerdo a la legislación internacional y canadiense, Quebec no tenía derecho a reclamar la independencia, aunque tampoco lo tenía prohibido.

»»

“El referendum de Quebec marco un hito en los procesos soberanistas”

»»

El hecho fundamental es que el tribunal estimó, de igual forma, que si hubiera una mayoría evidente de ciudadanos que, ante una pregunta clara, así lo decidieran, habría que buscar soluciones consensuadas que llevaran a introducir los cambios constitucionales necesarios que permitieran a Quebec o a otra provincia, la creación de su Estado propio. Esta respuesta fue promulgada con una Ley (Ley de Claridad) unos años después.

De igual forma, En Irlanda del Norte, en 1998, tras varios años de negociaciones y con la intención de dar por finalizado el conflicto violento, se firmó el Acuerdo de Viernes Santo. Este acuerdo establece en su primer artículo que el futuro constitucional de Irlanda del Norte se decidirá (exclusivamente) por los habitantes de este territorio. Eso sí, limitándose a dos opciones: **1.-** Manteniéndose el actual status quo de pertenencia al Reino Unido o **2.-** Reintegrándose a la República Irlandesa. Este reconocimiento, si bien no ha producido aún referéndum alguno, sí ha supuesto un avance tanto en la normalización como en la pacificación, marginando de esta forma la violencia de carácter político. Además, hemos podido observar cómo la “normalización” ha producido que en una década el Sinn Féin y el PDU de Ian Paisley, que se opuso al Acuerdo de Viernes Santo, gobiernan conjuntamente los seis condados. Cabe decir que, este proceso en el cual se establece el reconocimiento del derecho de autodeterminación y de la autonomía norirlandesa contó con el apoyo de los Estados Unidos y de la Unión Europea, siendo esta última la principal aportadora de fondos para el programa PEACE. En este caso, es digno de mención cómo el reconocimiento del derecho de autodeterminación fue decisivo a la hora de acabar con la violencia.

Entrados ya en el nuevo milenio, observamos cómo nuevos estados continuaron naciendo; algunos fruto de la descolonización como Timor Leste, Tuvalu; otros, fruto de procesos diferentes como Sudán del Sur. En Europa, un nuevo estado nace en la Antigua Yugoslavia:

Montenegro, que decide, siguiendo lo establecido en la constitución de la Federación, separarse de Serbia. Este proceso, aun estando fuera de los protocolos establecidos por la Unión Europea en la Comisión Badinter para el reconocimiento de Estados de la Ex-Yugoslavia, contó también de manera activa con la implicación de la Unión Europea, ya que fue ésta la que monitoreo el Referéndum celebrado, estableciendo cuáles deberían ser los “estándar democráticos” fijados en la Constitución de la Federación de Serbia y Montenegro, para la realización del mismo. Casualmente la UE entendió que las condiciones deberían ser: Pregunta clara, mayoría clara y acuerdo negociado; esto es, las mismas condiciones preestablecidas en Canadá por el TS para el caso de Quebec. ¿Un caso de jurisprudencia para Europa?

Caso diferente ha sido el de Kosovo, que tras la declaración unilateral de independencia por su Asamblea, en 2008, no fue reconocido por Serbia, que elevó una pregunta a la Asamblea General de Naciones Unidas y ésta a la Corte Internacional de Justicia (CIJ), cuestionando la legalidad de esta declaración. La CIJ dictaminó que la declaración no violaba ninguna norma del derecho internacional. Esto supuso que gran número de países reconocieran a Kosovo como Estado independiente; incluso el Parlamento Europeo, en su Resolución de 8 julio de 2010, así animó a hacerlo. Estados como España se niegan a hacerlo aduciendo “que fue ilegal según la Legislación Internacional” (sic)

También hemos sido testigos del interesante caso de Groenlandia, donde en el artículo 21 de su nuevo estatuto de 2009, se reconoce que la ciudadanía de Groenlandia tiene derecho a acceder a la independencia, si así se decide democráticamente. El reconocimiento de este derecho a la isla danesa, ha motivado que actualmente las Islas Feroés estén negociando su futuro constitucional en los mismos términos con las autoridades de Copenhague.

En Escocia, en la actualidad, se está fijando la fecha en la que se celebrará el próximo referéndum sobre la

»»

1.- Laponia-Sami

Norvegia, Suedia, Finlandia eta Errusia artean sakabanatua dagoen herria. Lehen hirurek bakarrik errekonozitzen dituzte gutxiengo gisa. Sameting izeneko parlamentu bana dute Escandinaviako aipatutako hiru herrietan, eta horrek herri izaeraren aitortza lagundu du.

2.- Flandria

Valonia eta Bruselako eskualdearekin batera Belgikako estatua osatzen dute. Historia luzeko herria, mugimendu subiranista indartsua dago Flandrian. Vlaams Belang eta Nieuw-Vlaamse Alliantie dira alderdi politiko nagusiak.

3.- Ferøe Uharteak

Danimarkako estatuko eskualde autonomoa da, baina ez da Europako Batasuneko kide. 2005ean nazio gisa aitortua izan zen, eta nazioarteko harremanak zein segurtasuna bere eskumenekoak dira.

4.- Andaluzia

Espainiako estatuko erkidego autonomoetako bat da. Partido Andalucista, Partido Socialista de Andalucía, Colectivo de Unidad de los Trabajadores-Bloque Andaluz de Izquierdas, Bloque Nacionalista Andaluz eta Nación Andaluza dira alderdi politiko abertzale esanguratsuenak.

5.- Aragoi

Espainiako estatuko erkidego autonomoetako bat da. Chunta Aragonesista, Partido Aragonés, Iniciativa Aragonesa, Tierra Aragonesa, Estado Aragonés eta Puvallón dira alderdi politiko esanguratsuenak.

6.- Katalunia

Espainia eta Frantziako estatuen artean banatua. Espainiako estatuan, erkidego autonomo bat osatzen du. ERC, CiU, CUP, Solidaritat Catalana per la Independencia, Reagrupament edota Estat Catalá dira alderdi politiko esanguratsuenak.

7.- Asturias

Espainiako estatuko erkidego autonomoetako bat. Conceyu Abiertu, Andecha Astur, Bloque por Asturias, Partiu Asturianista, Unión Nacionalista Asturiana eta Izquierda Asturiana dira alderdi politiko esanguratsuenak.

8.- Galizia

Espainiako estatuko erkidego autonomoetako bat. Bloque Nacionalista Galego, Nós-Unidade Popular, Frente Popular Galego, Terra Galega, Partido Galeguista, Partido Comunista do Povo Galego, Unidade da Esquerda Galega eta Identidade Galega dira alderdi politiko esanguratsuenak.

9.- Bretaña

Frantziako estatuen ipar-ekialdean kokatua dago. Probintzia eta dukatu historikoa. Parti Breton, Union Democratique Bretonne eta Breizhistance dira alderdi politiko nagusiak.

10.- Korsika

Frantziako estatuan kokatua 1768. urtetik. Mediterraneo itsasoko laugarren uharte handiena da. Uhartea bi departamentutan banatua dago. Corsica Nazione eta Partitu di a Nazione Corsa dira alderdi politiko esanguratsuenak.

11.- Sizilia

Italiako mugimendu independentista indartsuena. Mediterraneo itsasoko uharterik handiena da.

12.- Sardinia

Estatutu berezitua du Italiako estatuaren barruan, eta eskualde autonomoa da. Sardigna Natzione, Su Partitu Sardu, Indipendentzia Republica de Sardigna, Partito Sardo d'Azione eta A Manca pro s'Indipendentzia dira alderdi politiko nagusiak.

13.- Eskozia

Erresuma Batuko lau probintzietako bat. Independentea izan zen 1707. urtera arte. Beren burujabetza erabakitzeke erreferenduma egitear daude Eskozia-rrak. SNP da alderdi abertzale nagusia, eta egun, gobernuan da Eskozian.

14.- Gales

Erresuma Batuko lau probintzietako bat da. Galesko mugimendu independentistak herritarren %20aren babesa dauka, gutxi gorabehera. Plaid Cymru, Cymru Ymlaen, Galesko Alderdi Berdea edota Cymru Annibynnol dira alderdi politiko esanguratsuenak.

15.- Irlanda-Ipar Irlanda

1922. urtean uhartera zatitu zuten, Ipar Irlanda Erresuma Batuko kide izanda. 1998tik lurralde autonomoa da.

>> independencian. En esta legislatura el SNP que gobierna en mayoría absoluta, puede llevar a cabo la ley de referéndum, que no pudo desarrollar en la legislatura anterior. Las autoridades británicas reconocen el derecho aunque difieren en los procedimientos; es decir, el debate está en las vías procedimentales, no en el derecho en sí. De igual forma, en Bélgica, tras la victoria del partido soberanista NV-A en las elecciones de 2010, las autoridades estatales, asumen con normalidad que si las cosas no cambian, Flandes se pueda convertir en un nuevo estado soberano, teniendo en cuenta la distancia entre ambas comunidades, la continua dificultad para conformar gobiernos y que, estos, no suelen resistir la más mínima crisis política. Por todo ello, "un divorcio de terciopelo", como el que se produjo en la antigua Checoslovaquia, es previsible a medio plazo en el corazón de la Unión Europea.

En el extremo opuesto nos encontramos el caso de España, donde intentos de reconocer a Cataluña como

nación, y el Estatuto político de la Comunidad Autónoma Vasca, fueron rechazados, aun contando con el apoyo mayoritario de sus parlamentos. España se niega a evolucionar y su constitución, además, deja la indisolubilidad del Estado en manos del ejército para que la defienda "manu militari" en caso de que estos territorios decidieran, aunque fuera democráticamente, conformarse en estados.

En definitiva, vivimos un periodo en el cual el reconocimiento a las naciones sin estado para decidir libremente su futuro, y el nacimiento de nuevos estados está a la orden del día. Es un hecho de actualidad que se acepta con normalidad en la Europa del siglo XXI y en muchas partes del mundo, no sólo occidental. Si bien es cierto que, cada caso es diferente, la mayor de las diferencias las encontramos en la actitud democrática con la que aborda en cada estado matriz el reconocimiento de naciones internas a decidir libremente su futuro. ■

Alfred Bosch

Alfred Bosch (Bartzelona, 1961) Espainiako Kongresuko diputatua aukeratua izan zen ERC, Reagrupament eta Catalunya Sí alderdiek osatu zuten koalizioaren baitan. Nobela eta entsegu idazlea da, eta ezaguna da Kataluniako gizartearen inguruan prestatu dituen analisiengatik edo Afrikako errealitatearen inguruko bere azterketengatik. Pompeu Fabra unibertsitateko edota Chicagoko unibertsitateko irakaslea izana da.

Bosch jauna, Katalunian egin zen kontsulten prozesuan zu zeu izan zinen independentziarako kontsulten bultzatzaileetako bat. Prozesu horren zein irakurketa egiten duzu?

Oso-oso positiboa. Kontsultatutako erroldaren %20ak agertu du independentziarako bere jarrera eta, gainera, modu baikorreetan eta giro baketsu eta zorrotzean. Baina, guztiaren gainera, herri baten etorkizuna bere eskuetan dagoela agerian geratu da, hau da, bere determinazioaren eta aurkakoa duen legedia gainditzeko bere gaitasunaren esku dago bere etorkizuna erabakitzea.

Kontsulta horiek etorkizunean Katalunian egin daitezkeen erreferendum ofizialaren aurrekariak izan daitezke?

Zalantzarik gabe... Imaginatu merkaturatu berria den produktu batek %20ko onespina daukala eta %1 bakarrik azaltzen dela kontra. Marketinean aditua den edozeinek esango dizu hori abiapuntu bikaina dela.

Alfred Bosch, Kataluniako erreferendumean bozka ematen.

Zein izan da edo zeintzuk izan dira Katalunian independentziaren aldeko jarrerak gora egitearen arrazoiak? Estatutaren murrizpena, agian?

Bai, neurri handi batean. Baina ez bakarrik murrizpena berarengatik, nola gertatu zen ere oso garrantzitsua da. Estatutak iragazpen prozesu guztiak igaro zituen, eta horietako bakoitzean, murriztu egiten zuten. Gainera, Kataluniako herritarrek bozkatu eta onartu zuten, eta Kataluniako Parlamentean eta Espainiako Kongresuan ere onartua izan zen. Azken baten, izen ona erabat galdua daukan Espainiako auzitegi batek zikiratua izan zen.

Arazoi ekonomikoak ere goraka egiten ari dira, Kataluniako espoliazio fiskala dela eta; zentzu horretan, Kataluniaren eta Euskal Herriaren egoerak oso ezberdinak dira, eta aipatutako arrazoi horrengatik, Espainiarekiko distantzia gero eta handiagoa dela nabaritzen da Katalunian.

Katalunian aldarrikatzen den “akordio fiskala” lotu ezean, independentismoaren goraka aurreikusi daitezke? Zer gertatuko da gero?

Hala da, bai. Orain urte batzuk, egoera ekonomikoa askoz hobea zenean, akordio fiskal hori ez bazen lortu, orain are eta zailagoa ikusten du akordioa erditea. Ziurrenik, Kataluniako Gobernuak erabaki beharko du zatiketaren alde edo errendizio nazionalaren alde egiten duen.

Zein izan beharko litzateke Kataluniako independentziarako bide-orria?

Inork ez daki. Gure ustean, bidegabekeria fiskalarekin amaitu beharko litzateke, ziurrenik klabe negatiboan, eta hortik aurrera, hurrengo jauzi kolektiboa eman ahal izateko kontsulta prestatu, herritarren babesa bilatuz.

Zure ustean, Espainiarekin negoziatutako sezesio prozesua aurreikusi daitezke? Edo aldebakarreko prozesua izango da?

Horixe jakin nahi dugu legealdi honetan. Adostutako prozesu zibilizatua jarri nahiko genuke abian, Erresuma

Batuan egiten denaren tankeran, baina inertzia historikoak eta Espainiako alderdi handien oraintsuko jarrerak adierazten digute bidea guk bakarrik egin beharko dugula eta uraren kontra ibiliaz.

Zergatik da ezberdina Espainiako agintarien jarrera Kanadan, Britainia Handian edo Danimarkan dutenekiko, kontuan izanda, hiru estatu horiek beren etorkizuna erabakitzeke aukera aitortzen dietela estatu gabeko nazioei?

Misterio handia da hori. Baina hori baino okerragoa ere bada. Espainiako boterea ez da gai erreforma federalak onartzeko, Ibarretxe Plana edo 2006ko Kataluniako Estatuta bezalakoak. Horiek onartuz gero, mugimendu independentista hamarkadetan lokartu edo desaktibatuko litzateke.

Quebec-eko erreferendumaren bezperan, 1995ean, manifestazioa egin zen Ottawan “Ez zaitetzte joan, maite zaituztegu” lelopean. Madrilen horrelakorik imajinatzen duzu?

Ez. Arrazoiren batengatik, jarrera maitakorrak albo batera uzten dituzten bestelako manifestazioak imajinatzen ditut.

Eskoziako auziak eraginda, Espainiako agintariak mugimenduak egiten hasi dira European mugimendu subiranisten borondateak estali nahian. XXI. mendeko European demokraziaren kontrako argudioak bilatu nahi izatea ez da kontraesan handia?

Espainiako argudioak ez dira demokrazian oinarritzen; boterean oinarritzen dira. Eztabaida ez dute herritarren eskubideetan kokatzen, baizik eta estatuen indarrean. Norbaitek ohartarazi beharko lieke bide horrek galtzeko aukera guztiak dituela.

Espainiak Montenegro eta Hego Sudan errekonozitzen ditu, baina Kosovo ez. Zergatik?

Espainiako gobernuak gogorik ez duelako. Ez dakit zeintzuk diren horren arrazoiak, baina baliteke Kosovok bere estatu amaren kontrako jarrerarekin erabaki izana modu askean bere etorkizuna. Argudioa hauxe izango litzateke:

Espainiak adostutako prozesuak onartuko ditu bakarrik... Baina bere asmoa da berak inorekin inoiz akordiorik ez lortzea. Baina, dena dela, horiek espekulazioak dira eta egia zein den ez dakit.

2010ean, Centre d’Estudis de Temes Contemporanis de Catalunya-ko zuzendaria zinela, European ematen ari diren prozesu subiranisten inguruko ikerketa-lana argitaratu zuen zentro publiko horrek. Zertan zatzan lan horrek?

Azken 20 urteotan izan diren independentzia prozesuen alderaketa egitea zen helburua.

Zein izan zen Inaren ondorio nagusia?

Independentzia gauzagarriagoa dela bi aldagaik bat egiten badute: gutxieneko adierazpen askatasuna eta antolatzeke aukera ematen duen zuzenbide estatua, alde batetik, baina horrekin batera, protestara deitzen duten defizit demokratiko handiak. Flandrian, Eskozian edo Quebec-en ez da ematen bigarren aldagai hori, eta baliteke horregatik izatea herri horiek oraindik ere subiranotasunik ez izatea eta Sobiet Batasuneko edota Jugoslaviako errepublika ohiek bai izatea. Azken baten, bere logika ere badauka: askatasun gosea oraindik eta handiagoa da adierazteke aukera daukazunean baina faltan botatzen duzunean.

“Euskal Herria y Cataluña pueden tener un Estado propio, solo hay que votar”

Zeintzuk dira Europako Batasunean beren estatua izateke aukera gehien duten herriak?

Euskal Herria eta Katalunia. Botoa ematea lortu behar da bakarrik. Inkesta guztien arabera, baiezkoak irabaziko lukeen kasu bakarrenetakoak dira.

Iñaki Irazabalbeitia, Aralarko nazioarteko gaien arduraduna.

Britaniar lezioak

Egun hauetan Cardiffen egotea fortunatu zait. Cardiff Galesko hiriburu historikoa eta ekonomikoa da eta gure Bilborekin konpara daiteke anitz aspektutan. Galesko hiririk handiena da, Ingalaterrako mugatik gertu dago eta galeseraren eremutik at dago egun.

Bertan Plaid Cymruko europako parlamentaria eta EPko gure talde parlamentarioko buru den Jill Evans-ekin eta partiduko beste kideren batzuekin bilera bat izan nuen. Euskal Herriko egoera eta Galeskoa izan genituen hizpide. Galesko asanblearako iazko maiatzeko hauteskundeetan Plaid Cymruk emaitza txarrak izan zituen. Liderrak dimisioa eman zuen eta orain lider berria aukeratzeko prozesuan murgildatu dago partidua. Martxoaren bukaeran aukeratu dute lider berria. Gainera, maiatzean udal haustekudeei aurre egin behako die. Sobra ere, inkestek emaitza onak iragartzen dizkie.

Jakina Eskoziako prozesuaren gaia atera zen mahai gainera eta hango prozesuak Galeskoan izan dezakeen eraginaz galdetu nion Jill-i. Argi eta garbi adierazi zidan, Galesko tempusak ez direla Eskoziakoak. Beraiek autonomia fiskala indartzea dutela orain helburu nagusia eta ez dagoela nahikoa indarrik independentziaren gaia mahaiaren gainean jartzeko. Dena dela, SNP Eskozian eramaten ari den estrategiatik zer ikasia badagoela erantsi zuen, alegia, 'independiente izanez gero, hobetu biziko gara'. Erantsi egin zuen Galesen kultura eta hizkuntza ere, hots, balio sinbolikoak, inportanteak direla eta Eskozian hizkuntzaren gaia ez dagoela agendan.

Jillek bete-betean asmatu zuela iruditzen zait. Gales, hegoalde industrial eta Cardiff bereziki, dibertsitate linguistiko eta kultural oso handiko sozietatea da. Cardiffen 90tik gora ama hizkuntza hitz egiten dira. Hortaz nekez erakar daitezke gales abertzaletasunaren altzora jatorri horren diferenteko pertsonak oinarri linguistiko eta kultural soilak edo sentimenduak azpimarratuz, are nekezago guztien arteko lingua franca ingelesa denean.

Nor bere burua galestzat jotzeak ez du bermatzen abertzalea izatea, hots, Britainia Handiko hiritar izateari uko egitea. Horren adibide argigarria behatzeko egokiera izan nuen Gales-Eskozia errugbi-partidan. Batetik, galestar nazioaren aldarrikapen erabatekoa izan zen. Etsenplurako, partida hasi aurretik zelariaren erdian esekitako pankartak, errugbi-federazioak jarritakoak, hau zioen 'Welsh rugby heart of the nation' eta lelo moduan 'join the beat' eta Galesko ereserkia aho batez kantatu zuen jendeak zutik. Bestetik, partidaren atsedenean, Afganistanetik etorritako soldatu britaniar batzuk desfilatatu zuten jendearen txaloen artean. Denak galesak ziren, baina asko eta asko baita britaniarrak ere.

“Eskoziarrak aplikatzen ari diren estrategia sozietatean independentziaren beharra eta ezinbestekotasuna ikustaraztekoa zuzena da”

Estatu espainiarra ez da Britainia Handia, ez botere zentralak nazioekiko duen jarrerarengatik ezta sozietatearen osaeraren ikuspegitik ere. Alta bada, uste dut eskoziarrak aplikatzen ari diren estrategia sozietatean independentziaren beharra eta ezinbestekotasuna ikustaraztekoa zuzena dela. Independentziaren abantailak eta onura ekonomikoak jarri behar dira argudioen erdian. Horri gurean erantsi beharko litzaizkioke arrazoi kulturalak, linguistikoak, historikoak eta sentimenezkoak. Dena dela, atzen osagarri horiek arrazoi oinarriko bihurtuz nekez ezagutuko dugu Euskal Herria independentea. Euskal Herria ez da libre izango euskaldunak garelako, baizik eta sozietate honen gehiengoa konbentzitu dugulako gerok gure buruen ardura izanez gero hobeto biziko garela.

Eta bukatzeko datu bat, Plaid Cymruk Carddiffeko udalean dituen 7 zinegoitzetako bi azal ilunekoak dira eta horien artean arestian aipatu dudana bileran solaskide izan nuen Neil MacEvoy zinegotzien burua dago.

In(ter)dependentzia globalizazio garaian

Maite Iturre, NaBaiko zinegotzia.

X XI. mendeko hasiera honetan, estatu-nazio klasikoaren gainbehera gero eta nabarmenago bihurtu da. Nazioarteko erakundeak, mugaz gaidiko mugimenduak eta enpresa transnazionalak “goititik” husten ari dira estatuak; estatu azpiko erakundeak “beheititik” higitzen ari dira. Izan ere, tradizionalki estatu-nazioarenak izan diren esparru askoren erabakiguneak eta funtzioak bertze maila batzuetara igaro dira. Ondorioz, globalizazio garaian estatu-nazioak murgildurik dauden harreman eta botere-sareen ezaugarri behinena interdependentzia bihurtu da.

Globala eta lokala indartzen ari diren aro honetan, osatzen dituzten nazio anitzak uniformizazio mantupean estali nahi izan dituzten estatuak pairatzen dute krisi hau gordinen. Izan ere, mentalitate uniformizatzaile erasokorreko estatu horiek ez dira gai izan aniztasuna egokitzeko, ezberdintasunarekiko hurbilpen integratzailea eskaintzeko. Horixe da Espainia zein Frantziako estatuen porrota.

Zergatik aldarrikatu orduan estatu subirano bat euskaldunondako? Estatu globalizazioak jartzen dizkigun erronkei aurre egiteko tresna eraginkorra izan daitekeelako oraindik ere. Bederen estatu hori giza eskubide guztien defentsa irmoan finkaturik, izateko eta errekonozitua izateko gogoia duen komunitatean oinarritzen den estatu barne-hartzailea eta eraldatzailea bada.

Izan ere, maila globalean, estatu burujabe horrek nazioarteko erakundeetan – Europar Batasunean, Nazio Batuetan eta abarretan – zuzenean parte hartu ahal izanen luke euskal ahotsa eramanez. Tokiko mailan, estatu horrek komunitate lokalaren berpiztea eta sendotzea lagunduko luke, gizarte ongizatea xedea duen berezko alternatiba ekonomikoak jorratuz eta euskal kultura eta hizkuntzaren biziraupena bermatuz. Izan ere, independentzia lortzea, berezko estatu lortzea, helburu soila baino gehiago, bitartekoa da egungo Madril eta Parisekiko dependentziak maila ekonomiko, sozial eta kulturean euskaldunon nahi eta beharrei ezartzen dizkigun mugak ezabatzeko.

Horregatik ere, bultzada ezkerren aldetik etorri behar da, ez baitira gure klase menperatzaileak (menperatzaileak barrurantz, menperatuak kanpotik, E. Galeanok erranen lukeenez) izanen beren egungo nagusitasun egoera kolokan jar lezakeen prozesua abiatuko dutenak. Status quo hau iraultzeko, ezkerria sendotzea ezinbertzekoa da.

Bertze edozein herrik bezala, euskaldunok gure etorkizuna taxutuko duen sistema politiko eta ekonomikoa erabakitzeko eskubidea dugu. Euskal lurralde ezberdinetako errealitatetik abiatuta, zuhur eta pragmatikoki jokatu behar dugu, presarik gabe, gure herria dagokion erabakitzeko eskubideaz kontzientziatuz eta borondate indibidualak helburu komunaren inguruan artikulatze aldera masa kritiko bat eraikiz. Hurrenik, gure erakundeetan autodeterminazioa gauzatu behar dugu: independentzia ala dependentzia (edozein izen pean kamuflatzen delarik ere), horra hor aukera.

Aitzakiak gorabehera, XXI. mendeko mundu interdependentean ez dago benetako arrazoirik herri bati independentziaren aukera ukatzeko. Euskaldunok independentzia nahi eta behar dugu eskubide eta erantzunkizun osoz munduan interdependentek izateko.

Si el estado-nación está en decadencia en este siglo XXI, ¿por qué reivindicamos un estado soberano las y los vascos? Porque el estado puede ser todavía una herramienta eficiente para hacer frente a los retos de la globalización, siempre que ese estado se sustente en una defensa firme de todos los derechos humanos y sea un estado integrador y transformador. En este mundo global, ese estado soberano podría participar en las instituciones internacionales (Unión Europea, Naciones Unidas, etc.), dando voz a las y los vascos.

Y es que, conseguir la independencia, conseguir un estado propio, es más que un objetivo; es el medio por el que podremos poner límites a la dependencia económica, social y cultural que nos quieren imponer desde Madrid y París.

Rebeka Ubera, Aralarreko Antolaketa Idazkaria.

Herri guztiek dute izateko eskubidea

Argeleko herrien eskubideen deklarazio unibertsalean (1976) jasotzen den moduan, pertsonen eskubideen defentsak, herrien eskubideen errespetua dakar.

Argeleko adierazpenari jarraiki, herri guztiek dute izateko eskubidea. Herri guztiek dute bere naziotartasun eta kultura identitatea errespetatuak izateko eskubidea. Eta herri guztiek eskubidea dute askatasun osoz eta inolako injerentzia gabe autodeterminazioa praktikan jartzeko eskubidea.

Beraz, erabakitze eskubidea giza eskubide kontsidera genezake? Pertsona orok, bere identitatea izateko edota aukeratzeko duen eskubidea aintzat hartuta, herritartasun eskubidea, naziotartasuna, giza eskubide kontsidera genezake?

Gure herriko historia luzean makina bat saiakera izan da, gure herriaren egituraketa politiko administratiboa garatzeko. Batzuk Euskal Herria, bere osotasunean, helburu izanda; beste batzuk foralitatearen baitan, unean-uneko errealitate politiko administratiboan oinarrituz, hasierako urrats gisa. Ahaleginak ahalegin, errealitate gordina da euskal herritarrok bizi izan eta bizitzen diharduguna. Ahalegin guztiek porrot egin dute; gauzatzera heldu ez zirenak, eta gauzatu arren ezezko borobila jaso dutenak eta agortuak geratu direnak.

1936an, gerra zibilaren baitan, Erkidegoko estatutua onartua izan zen, foralitate historikoetan oinarritua. Bizkaiko estatutu bezala ezagunagoa izan zena, izan ere soilik Bizkaian ezartzea lortu baitzen; Gipuzkoa eta Araba indar frankisten menpe baitzeuden.

1977an, Txibertako elkarrizketak izan ziren, Montzonen gidaritzapean, eta bertan bildu ziren euskal alderdi abertzaleak zein indar sindikalak. Azkenean, akordioa bide erdian geratu zen, baina azpimarratu beharreko ahalegina izan zen.

1979an, Gernikako Estatutua bezala ezagutzen den lege organikoa onartu zen. Erreferendum bidez onartu zen,

herritarren %58k beren boto-eskubidea praktikan jarri eta gero. Beronen berezitasun nagusia bere oinarri forala da. Dagoeneko garaiz kanpo eta agortua geratu den estatutua da, bertan jasotakoa betetzeke dagoen arren, eta agerian utzi ditu Espainiako Estatuko demokraziaren gabeziak.

Era berean, ezin dugu ahantzi Nafarroako estatutua, Amejoramentua terminoarekin ezagunagoa dena. 1982an indarrean sartu zen, 1/2001an modifikatua, eta foralidatean eta gerra karlisten amaierako “Ley paccionada” delakoan oinarri duena.

Euskal Autonomi Erkidegora bueltatuz, Estatuko Kongresuak, 2004an, ezezko borobila eman zion Gernikako Estatutuaren eraldaketaketari, Ibarretxe Plana bezala ezagutua izan zenari. Erabakitze eskubidean oinarritua zegoen.

Zalantzarik gabe, gure burujabetzaren bidean, ibilbide luzea bezain partziala izan da, baina beti kontutan izan beharrekoa etorkizunean. Kontutan izan beharrekoa, akats berdinetan ez jausteko, eta kontutan izan beharrekoa, bizitzen dihardugun garai berriek eskatzen duten etorkizuneko akordio politiko zabal eta eraginkorrena lortzeko, etorkizuneko balizko negoziatioetara hipotekatua egongo ez dena. Konfrontazioetatik abiatu beharrean, indarren, gehiengoen, bilketatik abiatzen dena.

Beraz, ETAREN borroka armatua bukatua dagoen honetan, eta inoiz baino aukera handiagoa dagoenean gure herriak, Euskal Herriak, belaunaldietan pairatutako gataska politikoari konponbidea emateko, ondorengo irizpide xumeen inguruan hausnarketa sustatu nahiko nuke:

Lehenengo irizpidea eta funtsezkoena, salbuespenik gabeko elkarrizketa, Euskal Herriko eragile politikoaren artekoa. Akordioa integratzaile eta herritar guztiena bideratu ahal izateko. Abertzale zein ez abertzaleena. Euskal Herriko gizartea, oinarri eta helburu izan behar delako. Aniztasuna delako oraina, eta aniztasuna eta zeharkakotasuna direlako etorkizuna.

Bigarren irizpidea, lehenengo irizpidearen ondorio: posizionamenduen, lidergo, protagonismoen elkarri-zketa alboratu, eta aurreiritzi, estrategia gabeko elkarri-zketa sustatu eta garatu. Bestearen onarpenean, enpatian, oinarritutako estrategia bideratuz. Guztiok parte izango garen bideak, eta gehiengoak bilatuz.

“Gizartea anitza delako, Euskal Herriaren eraikuntza ez da soilik abertzaleon kontua”

Hirugarrena, eta funtsezkoa: herritarrak, Euskal Herriko jendartea, protagonista eta motor bilakatu. Erabakiaren parte hartzean inplikatu.

Laugarrena, instituzioetan eta instituzioetatik kanpo ere jardunez, Euskal Herriko errealitate administratibo-politikoak kontuan izan.

Eta bosgarrena, edo eta lehenengoa, zeharkakotasunaren gakoa. Gure herriaren etorkizuna guztion artean erabaki eta eraikia izan behar da. Gizartea anitza delako. Euskal Herriaren eraikuntza ez da soilik abertzaleen kontua. Beraz, zeharkakotasuna kontutan hartu beharreko irizpidea dugu, nahita nahiez.

Ez dakigu Euskal Herriaren egituraketa bideratuko duen akordio politikoa estatutuetan oinarrituko den, euskal konstituzio batean gauzatua izango den, aldebakarrekotasunez erabakiko dugun, edo eta zein den izango den formula. Garbi daukagu esku artean daukagun aukera, ezin dugula pasatzen utzi. Adostasunaren formula, definizioa, alderdien eragileek bideratutako elkarriketaren bidez herritarrek erabaki beharko dute. Eta horrekin, arestian aipaturiko printzipioak begi bistan izanik, eta gure ahalegina eta engaiamendua bide lagun izanik, bidea irekitzen, Euskal Herriaren izen eta izana egikaratzeko ekarpena egiten saiatuko gara. Izan direnengatik, izango direnengatik, eskubidez dagokigulako. Herri bat garelako izatez eta izanez.

La Autodeterminación es parte de los Derechos Humanos.

En la larga historia de nuestro pueblo, han existido muchos intentos de desarrollar su estructura político-administrativa: desde los que engloban a Euskal Herria en su totalidad, hasta los estatutos basados en los derechos forales, llegando al último intento frustrado por el estado español, el conocido como Plan Ibarretxe.

Todos esos intentos los tendremos que tener en cuenta para no caer en los mismos errores y porque los nuevos tiempos que está viviendo nuestro pueblo exigen un acuerdo político lo más amplio y eficiente posible.

Ahora que la lucha armada de ETA ha llegado a su fin y nuestro pueblo tiene la oportunidad de poner fin al conflicto político que ha padecido durante décadas, quisiera hacer unas reflexiones sobre los siguientes criterios:

El primero y el más importante, diálogo sin excepciones entre todos los agentes políticos de Euskal Herria, para la consecución de un acuerdo integrador y de toda la ciudadanía. De nacionalistas y no nacionalistas. Porque la sociedad de Euskal Herria tiene que ser la base y el objetivo de ese acuerdo. Porque el presente es la pluralidad, y el futuro son la pluralidad y la transversalidad. **El segundo** criterio, y consecuencia del primero: dejar a un lado protagonismos e intentos de liderazgo en el diálogo, y fomentar y desarrollar un diálogo sin prejuicios ni estrategias. **El tercero**, convertir a la sociedad vasca en protagonista y motor del proceso, implicándola en la toma de decisiones. **El cuarto**, trabajar en las instituciones pero también fuera de las instituciones, y siempre teniendo en cuenta la realidad administrativo-política de Euskal Herria. Y **el quinto**, o puede ser también el primero, la clave de la transversalidad. El futuro de nuestro pueblo lo tenemos que decidir y construir entre todos y todas. Porque nuestra sociedad es plural. La construcción de Euskal Herria no corresponde solo a los nacionalistas.

Will Kymlicka

Político-filósofo de Quebec.

Es autor de la conocida teoría multicultural que incluye un posicionamiento claro a favor de la autodeterminación de las minorías nacionales en estados plurinacionales.

¿Sobre qué bases defiendes la autodeterminación?

En el mundo en el que vivimos opino que las naciones tienen intereses legítimos en lo que respecta a la capacidad y posibilidad de usar su lenguaje en la vida pública y de que las instituciones reflejen su cultura y su historia. Y el hecho de que dichos intereses legítimos sean suprimidos supone una injusticia clara.

¿Qué opinión te merece entonces la actual distribución de la autodeterminación?

Creo que la actual distribución se sustenta sobre bases injustas, dado que ciertas naciones adquirieron en su momento la autodeterminación mientras que a otras se les negó, y se les niega, esa misma opción a autodeterminarse. Esto es claramente una injusticia.

Podría imaginar un mundo justo no necesariamente construido sobre la base de la autodeterminación nacional. Pero no es este el mundo en el que vivimos. Y los intereses que los miembros de las naciones tienen en reparar esta injusticia en la actual distribución de la autodeterminación, es decir, el hecho de que no sea su lengua y su cultura la que domina en la vida pública de su nación o comunidad, sólo puede ser rectificadas y remediadas mediante demandas colectivas, no individuales.

En Quebec el último referéndum sobre la independencia se realizó en 1995 y se perdió a pesar de que un 49,1% votó a favor ¿Cuál es la situación actualmente en Canadá y en Quebec?

Hay un consenso en Canadá de que si Quebec democráticamente decidiera independizarse nadie lo prohibiría. Tanto la población canadiense como el gobierno federal (central) lo aceptarían. Y los Quebecueses lo saben. Saben que la decisión es suya. Muchos Quebecueses no están contentos con la actual constitución Canadiense. Este es por tanto un tema que no ha sido resuelto definitivamente; el tema de cómo encajar a Quebec, o de cuál es el lugar o el estatus que Quebec debería tener en Canadá. Precisamente por ello la secesión de Quebec es siempre una posibilidad latente. Las encuestas fluctúan, a veces el independentismo sube, otras baja, siempre dentro de unos márgenes.

Pero la independencia sigue siendo una posibilidad que está siempre encima de la mesa. Y es que además, muchos quebequeses se sentirían ofendidos si alguien quisiera quitar esa opción de encima de la mesa. Es importante para ellos y ellas el tener la sensación y la certeza de que es una opción legítima que pueden ejercer cuando así lo decidan.

¿Crees, entonces, que el nivel de independentismo sube o baja en relación a la actitud que el gobierno federal tenga hacia Quebec?

Sí, el gobierno federal (central) ha sido muy consciente desde el referéndum de 1995 de que tuvieron suerte. Fue una votación muy ajustada y el gobierno federal sabe que si se comporta de forma intolerante con Quebec, el apoyo por la secesión sube y tendría que aprobar otro referéndum. Y evidentemente no quiere provocar una crisis, y el resto de Canadá se ha mostrado de acuerdo con esta actitud del gobierno federal. Es cierto, en cambio, que esta actitud por parte de la población puede cambiar en un futuro. Eso se debe a que las fuerzas económicas y demográficas están torciendo la balanza hacia el oeste de Canadá. Quebec solía ser una tercera parte de la población cuando Canadá se formó, ahora no llega al 25%. Esto supone que en un futuro pierda también influencia en el gobierno federal (central) y en el conjunto de Canadá, y la parte que más está creciendo es la que menor simpatía ha mostrado siempre con Quebec. La parte oeste del país no ha mostrado nada de entusiasmo tradicionalmente, como Ontario o la costa este, hacia la acomodación de Quebec. Ha sido parte del populismo occidental del país el decir que ya es hora de decir No a Quebec. Este tipo de retórica es la que se ha usado, y en tanto que se está convirtiendo en un polo económicamente más poderoso, debido al petróleo y a que son más numerosos demográficamente dado que es donde hay más trabajo y donde van los inmigrantes, puede que en un futuro veamos una disminución en el apoyo popular hacia la postura que tradicionalmente ha mantenido el gobierno federal a la hora de acomodar a Quebec.

